

EEEH Dergi

Eřit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 28

Haziran 2016

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Engin Albayrak.

Yayınlayan: Engelsiz Eriřim Derneęi.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

Editörden	3
Doktordan Onaylı Az Kullanılmış Öğretmen Diploması.....	4
Engeline Rağmen Tacize Uğrayabilen Azmin Zaferi İbretus.....	7
Bir Kimlik Olarak Engellilik	13
Çünkü İnsanlar Yıllar Boyunca Hiç Soru Sormadan Durur	15
Bir Tezin Anatomisi: Depresyon, Göz Yaşı ve Mutlu Son	18
Aylar Sonra Yeniden.....	26
Vakti Zamanında Çok Konuşulan Bir Film: Benim Dünyam	30
Farkı: Farkındalığı.....	33
Okeye Dördüncü Aranıyor	36

Editörden

Merhaba Değerli Okurlar,

Okumaya doymayacağınız dopdolu bir Haziran sayısıyla karşınızdayız. Açılışımızı Gamze Sofuoğlu ile yapıyoruz. Engelli öğretmenlerden mesleklerini yapabileceklerine ilişkin doktor raporu istenmesi son günlerin en sıcak konusu. Bakalım Gamze bu konuda neler söylemiş. Son günlerin başka bir sıcak gündemiyle devam edelim, taciz. Engelli bir kadın tacize uğrarsa toplum bunu nasıl karşılar, tacize uğrayan kişi kendini nasıl hisseder hiç düşündünüz mü? Homoibretusun yazısı maalesef bu sefer hiç komik değil, hatta bir kurgu, bir eleştiri yazısı da değil. Baştan sona bir gerçek; karanlık, anlaşılmaz, konuşulmaz bir gerçek. Bir engelli olarak öğretmen olmak istediğinizde durum değişiyor, bir engelli olarak tacize uğradığınızda durum değişiyor, peki kuru fasulye ile ilgili görüşleriniz sorulduğunda değişen bir şey var mı? Gelin gizemli konuk yazarımıza kulak verelim. Eylem Yurtsever geçen ay kaldığı yerden devam ediyor, soru sormanın ve cevaplamanın önemini aynı şarkı üzerinden anlatıyor. Doktor Engin Yılmaz, bu “doktor” unvanının perde arkasını bizlerle paylaşıyor. Öyle kolay doktor yazdırılmıyor ismin başına, önce epeyce meşakkat çekilecek. Tez yazma sürecinde boğulmuş kalmışlara ilaç gibi gelecek bir yazı, sakın kaçırmayın. Gelelim kültür sanat ve eğlence dolaylarına. Gülcan Altun, taptaze betimlenmiş ama kendisi yıllanıp tatlanmış bir film seçti bizler için, Salak Milyoner. İzlemeyen yoktur herhalde, bir de betimlemeli izlemeye ne dersiniz. “Benim Dünyam” filmi de bir dönem oldukça popüler bir film. Konuk yazarımız Aykut Çağrı Turan, betimlemeli izlediği film hakkındaki görüşlerini bizlerle paylaştı. Filmlerden sonra kendinizi dışarı mı atmak istiyorsunuz? Ankara'daysanız konuk yazarımız Oğuzhan Al'a kulak verin, sonra da çantanızı telefonunuzu alıp buraya doğru yola koyulun. Son yazımız Elif Emir Öksüz'den. Yaz geldi, okey sezonu açıldı. Ah biz de biraz oynasak ama nasıl? Elif, sıradan bir okey takımını nasıl erişilebilir yapabileceğimizi bizlerle paylaştı.

Birbirinden güzel yazılarla Temmuz sayısında görüşmek üzere.

Doktordan Onaylı Az Kullanılmış Öğretmen Diploması

Gamze Sofuoğlu

sofuoglugamze@gmail.com

Haziran 2016

Türkiye’de yaşıyorsanız, hayatınızın büyük bir bölümü ÖSYM sınavlarının stresiyle geçer. Liseye girerken sınav, üniversite için sınav, yüksek lisansa başlamak için sınav, memur olacaksın sınav, öğretmen olacaksın sınav, doktor olacaksın sınav... Sınav sınav sınav... Bu sınavların gerçek başarıyı ölçmede yeterli olup olmadığı ayrı bir tartışma konusu olarak şöyle kenarda dursun. Ama sınav sonucunuz, girdiğiniz sınav sonrasında olmak istediğiniz şey için ÖSYM kriterlerine, yani devletin resmi bir kurumunun kriterlerine göre yeterli olup olmadığını gösterir. Örneğin, ÖSYM yüksek lisansa başlamak için ALES’ten en az 65 almanızı bekliyorsa, 65’in üzerinde bir puan aldığınızda yüksek lisans öğrencisi olmak için ilk barajı geçtiğiniz anlamına gelir, yani sadece ÖSYM’ye göre tabii. Fakat böyle kriterlerin, herkes için, her sınavda geçerli olması gerekir, öyle değil mi? Her zaman öyle değil, gelin anlatayım.

ÖSYM, çok gerekliymiş gibi Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (EKPSS) adında KPSS’nin engelliler için ayrı bir versiyonunu düzenliyor. Konusu açılmışken, ayrı sınavlara, ayrı okullara, ayrı işyerlerine, kısaca engelli bireyleri toplumdan izole edecek ve eşitliği bozacak tüm uygulamalara karşı olduğumuzu; ÖSYM’nin yapması gerekenin engelliler için ayrı sınavlar düzenlemek değil, hali hazırda yaptığı sınavları farklı ihtiyaçlara sahip bireylere uygun çözümlerle sunmak olduğunu bir kez de buradan vurgulayalım.

EKPSS’ye geri döneyim. Eğitim fakültelerinden mezun olan engelli öğretmen adayları da bu sınavdaki başarılarına göre atanırlar. Ama bazen atansalar da öğretmenlik yapamayabilirler. Çünkü MEB, ataması yapılan öğretmenlerden, yani eğitim fakültesini bitirmiş, üstüne bir de atamasının yapılabilmesi için girmesi gereken EKPSS sonucunda atanmaya hak kazanmış bir öğretmenden, göreve başlama sürecinde bir hastaneye

gidip, büyük ihtimalle engellilik hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan bir doktordan, öğretmenlik yapıp yapamayacağına dair bir sağlık kurulu raporu istiyor. Öğretmenlik yapmak için bitirilen üniversitelerin, girilen sınavların, sınavlardan alınan puanların hiçbir önemi kalmıyor yani. Doktor, bu kişi öğretmenlik yapamaz, dedi mi, bitti.

Aslında tüm şartlarda öğretmenlik yapılabileceğiyle alakalı bir rapor, engelli olmayan öğretmenlerden de isteniyor. Neden engelli olandan da istenmesin, öyle değil mi? Fakat engelli öğretmenden tüm şartlarda öğretmenlik yapabilir ibaresine ek olarak, engellilik durumlarının başvurdıkları alanda öğretmenlik yapmaya elverişli olması gerekir, ibaresi de yer almak zorunda. Engelli olmayan öğretmenden ek herhangi bir önkoşul beklenmezken, engelli olan öğretmenden neye dayanarak bekleniyor? Buna ek olarak, bir engellinin öğretmen olup olamayacağına karar verilecek doğru zaman, o kişi gerekli diplomayı aldıktan ve öğretmenlik yapabilmesi için girmesi gereken sınavdan yeterli puanı da alıp ataması yapıldıktan sonrası mıdır? Bir doktor, bir kişinin ancak sağlık durumuyla alakalı bir yorum yapabilir. Bulaşıcı bir hastalığı var diyebilir, şekeri var, göz tansiyonu var, şiddete eğilimi var diyebilir; yani nesnel veriler sonucunda kişinin sağlık durumuyla alakalı bir şey söyleyebilir. Peki, doktorların elinde engellilik konusunda nesnel değerlendirme yapabilecekleri bir ölçüt var mı? Olmadığına göre, engelliler için tamamen öznel bir değerlendirme yapılarak, bu kişi öğretmenlik yapabilir veya yapamaz denilemez. Ayrıca, bir doktorun yetkin olmadığı bir alanda, tekrar tekrar söyleyeceğim, öğretmenlik diplomasını almış devlet okullarında öğretmenlik yapabilmesi için önkoşul olan sınavdan da yeterli puanı almış engelli bir öğretmen hakkında, sadece engelli olduğu için öğretmenlik yapıp yapamayacağıyla ilgili yorum yapmak durumunda bırakılmasının mantıklı bulunabilecek hiçbir yanı yok.

Ben merak ediyorum, doktorların eline böyle bir yetki veren MEB, ki umuyorum çoğu doktor bu yetkiden hoşnut değildir, acaba doktorlara engellilerin kullandığı teknolojiler, yöntemler, erişilebilir çözümler, şu anda öğretmenlik yapan engellilerin mesleklerinde kullandığı yöntemler gibi konularda bir bilgilendirme yaptı mı? Doktor neye göre karar verecek bir engellinin öğretmen olup olamayacağına? Nesnel kriterler neler? Bir engelli hangi şartları sağlıyorsa öğretmen olabilir, hangilerini sağlamıyorsa olamaz? Doktorların kafalarına göre karar vermediğinden emin

olmak için nasıl önlemler alındı? Engelliler arasında eşitliği bozacak uygulamalar nasıl önlenecek? Elinde baston olduğu için başkalarının ittirip kaktırmalarına maruz kalarak doktorun karşısına gelmek durumunda kalan bir kör ile baston kullanmayı reddeden bir kör arasında eşitlik nasıl sağlanacak mesela? Hayatında tek bir engelli tanımamış, engelliler hakkında basmakalıp düşüncelerden fazlasına sahip olmayan bir doktorun kararıyla, en yakın arkadaşlarından biri engelli olan ve engelliliğe dair bilgi sahibi olan başka bir doktorun kararları arasında paralellik nasıl sağlanacak peki? Kafamdaki diğer deli soruları geçeyim, çok uzayacak yoksa.

Şunu kafanıza nasıl sokacağız hiç bilemiyorum; bir kişinin kör olması, sağır olması, topal olması, kısaca sakat olması, o kişinin herhangi bir mesleği yapıp yapamayacağıyla alakalı hiçbir ipucu vermez. Gölge edilmediği takdirde engellilerin yapamayacağı kabul görülen meslekleri dahi yeterli derecede nasıl yapabildiklerinin örneği Türkiye'de gölge fazlalığından pek az rastlanan bir durumsa da, dünyadaki örnekleri basit bir arama motoru vasıtasıyla kolayca görülebilir.

Yazıma burada son verirken, engelli öğretmenler için bu kadar uğraşan, zahmetler eden kurumlar; tacizci, tecavüzcü, öğrencilerine şiddet uygulayan öğretmenler için de uğraşır, zahmetler eder diye umuyorum. Neticede, öğretmenliği beceremeyen engelli öğretmen haberlerinden daha çok, öğrencisine tecavüz eden, şiddet uygulayan, öğrencisinin intiharına neden olan öğretmen haberleri duyuyoruz, öyle değil mi?

Engeline Rağmen Tacize Uğrayabilen Azmin Zaferi İbretus

İlke Çeperli

homoibretus@gmail.com

Haziran 2016

Değerli okurlar,

Aylardır sizi agresif kompleksli hayal ürünlerimden mahrum bıraktığım için özür dilerim. Fakat bu ayki yazımda açığı kapatacak bomba gibi bir malzeme var elimde. Artık alıştık bombalara, diyeceksiniz ama bu gerçekten egzotik bir bomba. Dolaplara kilitlenen engelli cinselliğini fünyeyle patlatabilecek bir dizi olay anlatacağım.

Evet, sevgili okurlar, başlıktan da anlayabileceğiniz üzere son 1 ay içinde üst üste birkaç taciz olayı başıma geldi. Şu satırları yazarken bile ne kadar öfkeli olduğumu tahmin edersiniz. Açıkçası tedirginim de, çünkü bu yazıyı okuyan herhangi birinden “Birkaç kez başına gelmişse sen sinyal vermişsindir.” ya da “Dişi, baston sallamadan erkek yanaşmaz” gibi tepkiler alma ihtimalim hayli yüksek. Ama yine de biliyorum ki yalnız değilim. Özellikle kadın bedenine sahip olanlar “yardım” bahanesiyle yaklaşıp ellerini muhtelif bölgelerinde gezdiren şahıslarla karşılaşmıştır mutlaka.

Her neyse, aşağıda anlatacağım olaylar bizzat benim başımdan geçmiş olup abartı içermemektedir.

Kan tahlili yaptırmak için hastaneye gidiyordum. Hastane girişinden poliklinik binasına inen yokuş dik olduğu için, ayrıca kasıklarım da fena halde ağrıdığından, yavaş yürüyordum. 60’lı yaşlarda bir adam tedirgin yürüdüğümü görünce yürümekte zorlandığımı düşünmüş olacak ki yokuşu inerken koluma girmeyi teklif etti. Ağrılarım beni iyice yormuştu ve teklifini kabul ettim. Konuşkan bir adamdı, sohbete başladık.

“Doğuştan mı?

“Doğuştan.”

“Tedavi yok mu?”

“Yok amca.”

“Allah şifa versin. Okuyor musun?”

“Üniversite öğrencisiyim amca.”

“Maşallah, niye tek geldin ailen yok mu?”

“Kendim de gelebilirim amca, biriyle gelmem şart değil.”

“Haklısın, anan baban da yaşlanmıştır, artık bakamazlar sana. İnsana da can yoldaşı lazım, zorda kaldığında işini görececek biri lazım. Kaçınıcı sınıfı sen?”

Sinirlenmişim, ama adamla kavga edemeyecek kadar halsizdim. Nasıl yapsam da adamdan kurtulsam diye düşündüm. Sorusunu yineledi.

“Son sınıf amca bitiriyorum.”

“Haa iyi iyi, okul bitince evlenirsin de kocan bakar artık sana.”

“Yeter ya, çocuk muyum ki ben, bakarım kendime, Lütfen, bırakır mısın ben hallederim burdan sonrasını.”

“Tamam yavrum, bakarsın bakmasına da, e cinsel ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaksın kocan olmazsa?”

Yol kenarındaki ağacı söküp adamın kafasına geçirmek istedim. Kan beynime sıçramıştı. Öylece kalakaldım. Adam da lafının nereye vardığını fark mı etti bilmem, ortadan kayboldu.

Taciz bunun neresinde, dediğinizi duyar gibiyim. İşin taciz boyutu şu: Bir insan, hiç tanımadığı birine sırf engelli olduğu için cinsel hayatıyla ilgili soru sorabiliyor, imada

bulunabiliyor. Yolda gördüğünüz herhangi birine cinsel hayatıyla ilgili soru soracak cesareti nereden alabilirsiniz? Uyuşturucu? Hayır, o adam bu cesareti bizzat benim körlüğümünden almıştı.

Zincirlikuyu'dan metrobüse binmiştim. İstanbul'da yaşamasanız da metrobüsün kalabalık olmasıyla ilgili onlarca espri duymuşsunuzdur. Ben de iş çıkış saatine denk gelmişim. Neyse bindim metrobüse, Tıklım tıklım dolu olduğu için tutunacak yer bulamadım. Adamın teki de fırsat bu fırsat "Dur bacım tutayım düşme." dedi veeee hamlesini yaptı. Elini arkadan uzattı ve göğsümü kavradı. Nasıl kavrama ama! Mıncıkladı resmen.

"Çek lan elini! N'aptığını sanıyorsun?"

Adam elini çekti çekmesine de, oradan bir teyze anlamadan dinlemeden atıldı.

"Ne var yavrum, abin sana yardım ediyor, düşsen daha mı iyi?"

"Yahu teyze, öyle yardım mı olur? Nasıl mıncıkladı görmedin mi?"

Bir anda metrobüs halkına malzeme olmuşum. Etraftaki diğer yolcular onu yanlış anlamamam gerektiğinden, engelli olduğum için kimsenin bana o gözle bakmayacağından, yardım için dokunduklarında aklıma kötü bir şey getirmemem gerektiğinden falan bahsettiler.

İnanamıyorum. Adamı linç etmelerini beklemiyordum elbette ama sırf memelerimi okşatmadığım için ne alınganlığım kaldı ne fesatlığım. Sanki her gün yüzlerce kadının tacize uğradığı, 10 kadından birinin tecavüz mağduru olduğu bir ülkede yaşamıyormuşuz gibi, nasıl inanabilirler bir insanın engelli birine "o gözle" bakmayacağına? Hele ki bebeklere, hatta koyunlara bile "o gözle" bakılabildiğini gazeteler çarşaf çarşaf yazarken...

Ve işte asıl bombayı patlatıyorum sevgili okurlar, Homo İbretus'un kısmeti açıldı! Kısmet de ne kısmet! Takım elbiseli, boylu poslu, hali vakti yerinde yağız delikanlı!

Mecidiyeköy durağında otobüs bekliyordum. Bilen bilir, Mecidiyeköy durağından peş peşe zibilyon tane otobüs geçer, hangisine bineceğinizi şaşırırsınız, bineceğiniz otobüsün nerede durduğunu, geçip geçmediğini anlayamazsınız. Bu yüzden ben de durakta bekleyenlerden birinden, benim otobüsüm geldiğinde haber vermesini rica ettim. Tesadüf bu ya, aynı otobüse binecekmışız, ancak o birkaç durak önce inecekmiş. Klasik sorular başladı, doğuştan mı, tedavisi var mı, zor oluyor mu falan filan derken adam birdenbire kendinden bahsetmeye başladı.

“Ben 27 yaşındayım, adım Halil. Levent’te çalışıyorum. (Çalıştığı yerin ismini de vermişti de unuttum şimdi)

“İyiymiş.” dedim

“Sen neler yapıyorsun?”

“Üniversite öğrencisiyim, son sınıf.”

“Ha, iyi bitiriyorsun, maşallah.”

“Aynen.”

Tabii ki konunun Karanlıkta Diyalog’a ve körlü filmlere gelmemesi düşünülemezdi. İşte bu noktada Halil, yokuşta freni patlamış araba gibi yarılmaya başladı.

“Biliyor musun, hayattaki en büyük uğraşım iyi bir insan olabilmek. Yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmek, yüzlerini biraz olsun güldürebilmek, Senin gözlerinde de yaşama sevinci var. Engellere inat gülümseyen, şakalar yapabilen bir insansın. Biliyor musun, belki burada karşılaşmamız bile bir işarettir. Hayatımız tamamen ilahi rastlantılara bağlı. Yani diyorum ki, senin yardıma ihtiyacın var, benim de her baktığımda iyilik yapmayı hatırlayacağım bir vesileye. Demem o ki, ben senin görmeyen gözlerine ışık, yaralı kalbine umut olmak isterim. Engelini birlikte göğüsleyelim. Belki beni tanımadığın için kızdın bana ama inan ki beni tanıyınca bana kolayca teslim edeceksin yaralı ruhunu. Hem ben içinde Allah korkusu olan, dilinden tatlı sözler dökülen, kimseye zararı dokunmayan bir insanım. İzin ver sana tüm engellenmişliğini

unutturayım. Meleksi masumiyetine layık olmak için elimden geleni yapayım. Engellerle dolu hayat yolunda bir yol arkadaşı olayım, yolundaki engelleri kaldırayım. Bana o şansı verir misin? Takva yolunda ilerleyip cennet bahçelerine benimle gelir misin? Yoldaşım, sırdaşım, bir ömür hayat arkadaşım olmak ister misin?”

Halil’e okkalı bir tokat çaktım.

“Ne saçmalıyorsun lan sen? Ne hayat arkadaşı ulan! Gözlerime umut olacaktı da, meleksi masumiyetime layık olacaktı da!”

Bir tokat daha çaktım.

“Al sana sırdaş, al sana arkadaş! Alt tarafı bir yardım istedik, sen ne cesarete bana evlenme teklif edersin aşağılık herif!”

Herkes etrafımıza toplanmış bizi izliyordu. Onlara da döndüm.

“Ne bakıyorsunuz, seyirlik mi oynuyor burada?”

Halil’e döndüm.

“Sakın ha benim bindiğim otobüse binip de beni takip etmeye kalkma. Polisi çağırmakla kalmam, engelli bacımıza sarkıyorlar diye ortalığı ayağa kaldırırm.”

Özür diledi, ağlayarak gitti.

Aşırı tepki mi verdim dersiniz? Bir de şöyle anlatayım, herfin teki aniden karşınıza çıkıyor, şişmanlığınıza tutun da sivilcelerinize kadar sayıyor da sayıyor. Üstüne diyor ki seni bu çirkin halinle beğenecek fedai ben olayım. Ayrıca bunu ihtiyacınız olduğu için iletişime geçmek zorunda kaldığınız birinin (banka şubesindeki veznedar ya da yolda saati sorduğunuz kişi) yaptığını düşünün. Birine ilgi duyabilirsiniz, ilginizi bir şekilde belli de edebilirsiniz, ama karşınızdaki kişinin engelliliğinden, çirkinliğinden, yoksulluğundan vs. kendinize avantaj sağlayamazsınız. Üstüne bir de “Nasıl yardım istedi, gidemez.” düşüncesiyle karşıdaki kişinin özel alanına giremezsiniz.

Tekrar sinirlendim. Başıma gelenler burada bitiyor çok şükür. Açıkçası, olayları homo ibretus komikliğiyle anlatamadığım için tüm okurlardan özür dilerim. Ancak olaylar çok taze ve dalgasını geçebilecek kadar atlatamamışım sanırım. Fakat sizden ricam, özellikle engelli kadınlar, tacizi konuşalım. Cinsel şiddetle mücadele eden sivil toplum kuruluşlarında engelli istismarını gündeme taşıyalım. Kör erkeklerle ve eril soslu kadınlara diyecek lafım yok. Onlara göre niye sohbet ediyorsun ibretus, niye tek başına sokaktasın ibretus, açık giyinme ibretus, karşı cinsten yardım isteme ibretus, ibretus da ibretus!

Bir Kimlik Olarak Engellilik

Bir Tür Kral

Haziran 2016

Birinci bölüm: Kralın kuru fasulye üzerine görüşleri

Sizce kuru fasulye nasıl olmalı? Etli mi, kıymalı mı, pastırmalı mı, yoksa sucuklu mu? Bu sorular bir radyo programından, trafikteki insanları oyalamaya ve zihinlerini boşaltmaya yönelik, gereksiz bir tür mizah programı. Telefonla yayına bağlanan bir dinleyici şöyle diyor : “Bir engelli olarak ben de düşüncelerimi söylemek istiyorum, bence etli olmalı...”

Duyduklarım karşısında tepkisiz kalamıyorum, ayağa kalkıp alkışlamaya başlıyorum, uzun uzun alkışlıyorum, sanki tuhaflik bendeymiş gibi bana bakıyorlar. Biraz utanıyorum, alkışlarımın şiddeti azalıyor ve aralıkları seyrekleşiyor. Yine de alkışlarımda haksız olmadığımı anlatmaya çalışıyorum, “duymadınız mı?” diyorum, “bir gurme olarak” demedi “bir engelli olarak” dedi. İnsanların kaşları çatılıyor, “bakın” diyorum “adam bir engelli olarak bu sabah uyanmış, bir engelli olarak elini yüzünü yıkamış, gayet tabii bir engelli olarak radyo dinliyor ve bir engelli olarak kuru fasulye hakkındaki tercihini belirtiyor.” Bana kızıyorlar ve diyorlar ki “bir yemek hakkında konuşmak için illa gurme mi olmak lazım?” Bu son darbe beni iyice zayıflatıyor, yavaşça yerime oturuyorum, tahtından indirilmiş bir kral gibiyim, başından tacı çekilip alınmış ve hala kendimi kral sandığım için, bu bir delilik emaresi olarak algılanmış. Bu yüzden tacımın yerine de bir huni konulmuş, ben böyle akıl almaz tuhafliklar yaparken ve tabii diğer herkes ve her şey çok normalken, radyodaki programcı ile dinleyici sohbeti ilerletmiş, en son telefon kapatılırken, programcıdan dinleyiciye söylenen şu sözleri duydum : “bir engelli olarak size saygı duyuyorum”. Ve radyodan kuvvetli alkış efektleri duyulmaya başladı, herkes bana baktı, bir an için yine ben alkışlıyorum sandılar herhalde, hayır ben değildim, ben bu kez alkışlamıyordum. Kızdığımın ya da korktuğumdan değil veya alkışlanacak bir şey olarak görmediğimden değil, insanlaraydı

tavrım, “ben alkışlayınca olmuyor da, onlar alkış efektleri marifetiyle yapınca oluyor, öyle mi?” diyen bir yüz ifadesi takınarak, masum ve kırılgan bakıyordum onlara. Demek öyleydi, sözcüklerin ardında bir fikir değil, bir kimlik bulacaktık, durumla ilgisinin, bir anlamının veya öneminin olup olmadığına bakmadan, kimlikleri konuşturacak, kimlikleri yaşatacaktık kendi yerimize...

Kim bilir bilmem kaçınıcı kez, “demek öyle”, diyerek doğruldum. “Öncelikle” dedim “bir kral olarak bence kuru fasulye etli olmaz, bezelye mi bu? Bir öğretmen olarak kıymalı olmasından yanayım ben, bir baba olarak da sucuklu olmasından, dünyanın en duyarlı insanı olarak da sade olmasından yanayım. Alan var alamayan var!” Birden bir alkış koptu, şimdi herkes beni alkışlıyordu. Daha sözlerim bitmemişti, bir muhasebeci olarak, bir doktor olarak da söyleyecektim. Alkışlar giderek kuvvetleniyordu, "sağ olun efendim, çok teşekkürler" , “çok sağ olun, teşekkürler efendim, ama sesimi bastırıyorsunuz, daha söyleyeceklerim vardı. Dinime ve ırkıma göre de söyleyecektim, çok teşekkürler, saygı bizden efendim, saygı bizden, çok sağ olun, bir kral olarak beni sizler var ettiniz, saygılar bizden efendim, yengeye selamlar, sağ olun sağ olun, hayırlı yolculuklar efendim, güle güle oturun ...

Çünkü İnsanlar Yıllar Boyunca Hiç Soru Sormadan Durur

Eylem Yurtsever

eylemyurtsever@gmail.com

Haziran 2016

Hani manilerde birbirleriyle ilişkisiz, sırf uyak için söylenen sözler vardır ya, söylenmek istenen asıl şey sonda söylenir... İşte Ortaçgil'in bu şarkısını bu manilere benzetiyorum ben. Evet, elbette manilerdeki sözler kadar anlamsız değil; ama ne yalan söyleyeyim, benim nazarımda şarkının diğer sözleri akıp gidiyor... Yani tamam, dinlediğim anda çok hoşuma gidiyor; ama geriye sadece bu yazının başlığındaki sözler kalıyor. Önce “günler boyunca soru sormadan,” diyor üstat. Sonra “aylar,” sonra da “yıllar”...

Böylece hayat geçip gidiyor ve insanlar soru sormadan ölüyor. Onun için, sırf onun için, bu iş çok zor Yonca. Yonca kim bu arada?

Her neyse... Yonca kim olursa olsun, ben bu şarkıyı kendi üzerime alıp; yani Ortaçgil'in “Bu iş çok zor Eylem,” dediğini farz edip ona şöyle sesleniyorum... Bu arada kusura bakma Yonca kardeş, araya giriyorum ama...

Evet, be ustacığım... Bu ülkenin en büyük sorunu bu. Soru sormamak, soru sorulmasına izin vermemek, sorulan soruları küçümsemek...

Bir şeyin ne demek olduğu bile sorulduğu zaman “bunu sen nasıl olur da bilemezsin,” denmesi...

En kötüsü de ne biliyor musun üstadım, böylesine küçümsenen birisinin, yarın aynı şeyi başkasına da yapıyor olması.

İnsanların bilinçsizliğinden söz edilir ya hep, insanlara bir tek şey öğretilse o bilinçsizlik tamamen sona erecek, kimsenin haberi yok.

Aynen hocam! “Soru sormak...”

İzninle, bu soru soramamak, sorulan soruları küçümsemek gibi saçmalıkların, engellilik alanındaki oluşturduğu anlaşılmalıklardan, ya da daha kötüsü, yanlış anlaşılmalardan bahsedeyim: Kusura bakmazsın inşallah azizim, ne yaparsın, bu dergide de bu konular yazılıyor işte...

Önce bir diyalogla başlayayım:

“Ya abi, geçende metrodayken geri zekâlı kadının biri bana ne sordu biliyor musun? Benim altıncı hissim var mıymış? Gelecekte haber verebiliyor muymuşum?”

“Amaan, güleceksin geçeceksin bunlara hocam. Kaale bile almayacaksın.”

“Eee, sen ne dedin?”

“Ne diyeyim, alay ettim falan işte.”

“Yazık ya kadına.”

“Abi, tamam da; bu da sorulur mu yahu!”

Sorulur kardeşim. Evet, saçma olabilir; ama sorulur. Sorulmaz denen soru yoktur, olamaz. Yeter ki üslupta sıkıntı olmasın. Sorulan her soru, bir şekilde, uygun bir dille cevaplandırılmalıdır.

Kusura bakma üstat, biraz tansiyonum yükseldi ama. Yalan mı yahu? Yani sen sorulan soruya cevap vermezsen o nasıl öğrenecek? Bir sürü yol olabilir belki; ama o konuyu öğrenmesi onun için uygun zamanda mı olacak? “Bilmiyorum,” bile bir yanıttır sonuçta. İlle de her şeyin yanıtını bilmek zorunda değil kimse; ama soru soran birisinin şevkinin daima kırıldığı toplumumuzda, bunu yapmayan azınlıkta olmak çok önemli. Günümüzde soru soran insana saf gözüyle bakılmıyor mu sence de? Yani şahsen bana saf gözüyle bakılması sorun değil, sorun saf gözüyle bakılıp sorduğum sorulara cevap verilmemesi.

Bir de sorulan soruların cevabını bilmeyip sorunun saçma olduğunu söyleyerek sıyrılan insanlar var ki, onlara söyleyecek söz bulamıyorum. Senin gibi muhterem bir zat karşısında yani, yoksa söylenecek çok söz var...

Ben sana bir şey söyleyeyim mi, iyi soru soran ve soruları küçümsemeden cevaplayan insanlar olsa, bu toplum kuş olur uçar da; serde şişmiş egolarımız var işte. Hâsılı kelam, bu iş zor, çok zor usta.

Bir Tezin Anatomisi: Depresyon, Göz Yaşı ve Mutlu Son

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Haziran 2016

Geçenlerde bir arkadaşla sohbet ederken, bana, doktora tezlerinin aslında kişilerin kolay pes edip etmediklerini ölçmek için de planlandığına inandığını söylüyordu. Kişiler önlerine koydukları hedefe ulaşmak için ne kadar dayanabiliyorlardı zorluklara? Bu öngörü doğru mudur bilemem. Ama arkadaşın sözleri tüm doktora sürecimi, umutsuzluk, çaresizlik, boş vermişlik ve sonra gelen umut ve heyecanın tekrar gözlerimin önünden geçmesine yol açtı. Ve tezimin tam ortasında verdiğim bir kararı hatırlattı bana. İyi anımsıyorum, artık kaynaklarımı nihayet doğru bir sistematik içine oturtup bütünlüklü bir şeyler yazmaya başladığım yorucu bir günün sonunda duştayken, galiba becerebileceğim bu işi diye geçiyordu aklımdan ve yaşadıklarımı bir gün EEEH Dergi’de yazmaya o sırada karar vermiştim. Sanırım o gün tezimi bitirebileceğime inanmaya başlamıştım ve “bir gün tezim bittiğinde” diye başlayan hayaller kurmak daha anlamlı geliyordu artık.

Değerli dostlar, aşağıda okuyacağınız satırlar tamamen kişisel bir yaşantının minik parçalarını anlatacak sizlere. Düşündüm ki, kendi tez sürecimi anlatarak benzer durumda olan arkadaşların yalnız olmadıklarını anlamalarına ve biraz kendilerini toparlamayı başarırlarsa, aslında bu işi bitirebileceklerini fark etmelerine katkıda bulunabilirim. Bir tek tez yazma süreci için değil, önünde uzun vadeli hedefler veya yapmaları gereken işler bulunan herkese bunun üstesinden nasıl geldiğimi anlatarak bir nebze destek olmak istedim. Yani buna ister bir biyografi deyin, ister bir kişisel gelişim süreci...

Yıl 2002, ay Temmuz. Bir çift ana dal programı öğrencisi olarak mezuniyet törenindeyim. Genel törende önce tüm doktora öğrencileri tanıtılıyor ve bir anons geliyor: “artık sizler de akademisyenlerin bir parçasısınız. Sizleri aramıza davet

ediyoruz”. Ardından tüm doktora öğrencileri yerlerinden kalkıp öğretim üyelerinin bulunduğu alana geçiyorlar. Zaten akademisyen olmak hep bir hedefti benim için, ama o an “Bir gün mutlaka” diyordum sanırım. Birçok arkadaşım ile konuştuğumda, onların da doktora yapmaya karar verirken, o mezuniyet anının büyüüne kapıldıklarını hissettim.

Sonrasında yüksek lisans, birkaç yıl ara ve doktora süreci... Böyle başladı hikâye başlamasına ama bitişi o kadar kolay olmadı. Ders süreci ve yeterlilik aslında klasikti, her zamanki gibi derslere giriyor, projeler ve ödevler hazırlıyor, sınavlarda ter döküyorduk, ama bunlar genel öğrencilik hayatının bir parçası olduğundan, benim için normal geçiyordu, ne çok zor, ne çok kolay. Ama tez pek öyle değildi. Her şeyden önce tamamen yalnız olduğunuz bir süreç. Evet, tez danışmanlarınız var ve arada bir onlarla ilerleme toplantıları yapıyorsunuz, ama nihayetinde kendi disiplininizi kendiniz sağlamanız gereken, herkes ve her şeyden önce kendinizi ikna etmeniz gereken bir süreç.

Meselenin ilk aşaması konu seçimi idi. Bizim programımızda yeterlilik sırasında kafanızdaki tez konusunu da belirtmeniz gerekiyordu yazılı ve sözlü olarak. Bu nedenle bir yandan yeterlilik sınavına hazırlanırken, bir taraftan da acaba ne çalışsak diye düşünüyorduk hepimiz. Öğrenciyken duyduğum şu söz beni hep etkilemiştir: “Research is me search”. Yani İngilizce kelime oyunu: Araştırmak aslında kendini aramaktır diyor. Ben de bu alanda konu seçerken, kendimden bir şeyler olmasını çok arzuluyordum ve zihnim öyle çalışıyordu galiba. Sonunda şahit olduğum çamaşır makinesi olayı konumu seçtirdi bana.

Bir kör arkadaşım ile konuşuyorduk. Evlerine çamaşır makinesi aldıklarından bahsediyordu. Sonradan öğrendim ki, çamaşır makinesi tamamen dokunmatikmiş. Alternatif ürünler mevcutken ve üstelik kendisi de bu makineyi aktif olarak kullanacakken, neden böyle bir seçim yaptığını hayretle sorduğumda, “O makine daha estetik görünüyormuş” demişti. Bu teslim olmuşluk neden kaynaklanabilirdi? Neden benim gibi biri için erişilebilirlik ve her şeyi engelsiz kullanmak bu kadar önemliyken, bazıları için görsellik ve estetik daha önemliydi? Neden görmenin hegemonyası farklı körleri farklı etkiliyordu? İşte bu sorular konumu seçmemi sağladı: “Kişilerin engellilik

algıları ve bunu etkileyen faktörler”. Tabii başlangıçta çok uçtum. Bu işi hem kör, hem fiziksel engelli hem de işitme engelli kişilerle görüşerek yapmayı planladım, ama Allah’tan hocalarım biraz durmamı, kendime hâkim olmamı tembihlediler de, ilk etap için görme engellilerle projeyi daraltmaya karar verdik. Burada konu seçimi sırasında, gerçekten kişisel meraklarınızın ve motivasyonunuzun olması, işin daha bir parçası olmanıza yardım ettiğinden, halen bir konu seçecekseniz, bunu göz önünde bulundurmanızı öneririm.

Neyse konu seçildi, yeterlilik sınavı bitti, tez hocalarım belirlendi ve en büyük yanılgı dönemi de başlamış oldu: Her şeyin bitiği illüzyonu. Doktora öğrencileri bilir, yeterlilik sınavları epeyce streslidir. Bir öğrencinin girdiği son sınav olarak da bilinir ve türlü efsaneler duyarsınız yeterliliği geçemeyen kişilerle ilgili. O yüzden de buradan çıktığınızda, bir süre hiç eliniz kalkmaz yeni işler için. Bana da aynen böyle oldu. Sanki doktorayı bitirmişim yanılgısını uzun müddet yaşadım. Elbet çalışıyor olmam, başka işlerin yoğunluğu gibi sebepler de yok değildi, ama bence asıl sebep, tez için yapmam gerekli onca işin büyüklüğü karşısında duyduğum korku ve çekingenlikti. O kadar fazla kaynağı nasıl bulup okuyacaktım, Peki onca insana nasıl ulaşacaktım? Hadi ulaştım diyelim, yaptığım görüşmeleri nasıl deşifre edecektim, sonra bunun analizi var, tartışması var, Garip bir sürü tez kuralı var “Hayıııııııııı!”

En büyük zorluk, üzerinize üzerinize gelen tüm bu soru ve sorunlar oluyor. Ne zaman tezle ilgili bir şey yapmaya karar verseniz, televizyonda güzel bir film başlıyor: Tüh şansa bak. Hadi ertesi gün yapayım diyorsunuz, ama işiniz de çok yoğun, başınızı kaşıyacak vaktiniz yok. Bir sonraki gün, ne hikmetse aileniz geliyor şehir dışından. Öyle ya, onlara vakit ayırmak yerine tezle uğraşılır mı hiç? Başka bir gün birden bire yeni kitaplar okuma aşkıyla doluyor içiniz. Diğer bir zaman aniden yeni meşgaleler çıkıyor karşınıza.

Yani teze ayıracak vaktiniz olamıyor her nedense. Ama bu sefer de farklı bir duygu kaplıyor yüreğinizi, ruhunuzu: suçluluk. Tezimi bitirmem gerekirken neden bunları yapıyorum? Tez kaynaklarımı okuyacakken, neden o romanı okuyorum. Veri toplamam gerekirken, neden film izliyorum? Hayatta başka şeyler yapıyorsunuz ama yaptığınızdan

da zevk alamıyorsunuz. Hep o alttaki ses rahatsız ediyor vicdanınızı: “Senin bitirmen gereken bir tezin yok muydu?”.

Yalnız bu sefer de o sesi susturamadıkça, daha da vazgeçmeye başlıyorsunuz. Vazgeçtikçe, daha da bir teziniz olduğu fikrinden uzaklaşıyor, uzaklaştıkça daha da suçlu hissediyorsunuz. İşte bu kısır döngüyü kırmak veya kıramamak hayatınızın tezinizle ilgili kalan kısmını belirliyor. Kendimi şunları söylerken çok buldum Sevdâ’ya: “Artık okulu bırakmaya karar verdim. Sanırım ben bu işi yapamayacağım. Zaten herkes tez yapmak zorunda mı? Ben şu anki kariyerimden memnunum, niye kendimi yoruyorum ki?”

Sevdâ’nın sözleri belki de bu kısır döngüden çıkmamın en büyük anahtarını veriyordu bana: “Hakikaten istemiyorsan bırak tabii, ama yapamayacağını düşündüğün için bırakma”. Evet, asıl mesele buydu aslında. Tez tarzı bir uzun yolu dağın zirvesi gibi düşünün ve siz en aşağıdasınız. En tepeye baktığınızda oraya ulaşmak imkânsız gibi geliyor. İmkânsız geldikçe de vazgeçmeye başlıyor, vazgeçmenize türlü bahaneler buluyorsunuz. Hâlbuki o doruğa ulaşmak için, önce küçük kayalara, küçük tepelere tırmanmanız lazım. O küçük tepeleri hedeflediğinizde ulaşmak çok daha kolay. Yani nihai sonuca varmak için adım adım ilerlemek. Evet, asıl mesele önümdeki tezi bitirebileceğime inanmıyor oluşumdu sanırım. Zirve çok yüksekteydi ve oraya nasıl tırmanılabilir hiçbir fikrim yoktu. Kafamda işin nasılını net oturtamadığım için suyun içinde çırpınıp daha da dibe batıyordum galiba. Bu da beni gitgide tez sürecinden uzaklaştırıyordu.

Neyse, bu nasılı çok düşünmemeye karar verdim ve günlük basit hedeflerle yetinmeye başladım. Yaptığımız 6 aylık tez ilerleme toplantıları da küçük hedefler koyup yürüyebilmeme yardım etti diyebilirim. Çünkü her toplantı için bir şeyi bitirmeniz, bir öncekinden daha fazlasını sunabilmeniz gerekiyor. Her şeyden önemlisi, bu toplantılar sayesinde bir teziniz olduğu gerçeği ısrarla bastırmak isterseniz de zihninizin gündemine giriyor.

Ve bence en önemlisi, çevrenizde desteğini hissettiğiniz dostlarınızın varlığı. Sevda benim için en önemli destektir. Sonrasında, tez hocalarım, hiç kırıcı, hiç cesaret azaltıcı olmadılar. GETEM’de birlikte çalıştığım tüm dostlarım, bütün kaprislerimi çekmeyi başardılar.

Öyle böyle derken, literatür taraması aşamasını bir noktaya kadar getirip, veri toplamaya geçebildim sonunda. İlgili etik iznini de üniversitemizden aldıktan sonra, veri toplamak için duyuru yapmaya gelmişti sıra. Üyesi olduğum e-posta gruplarına tezimin konusunu kısaca anlatan bir duyuru gönderdim. Kişilerle bir buçuk ile iki saat arasında bireysel görüşmeler yapmak istediğimi söyledim. Benim için esas kırılma noktası burada başladı. 3 gün için 60’dan fazla kişi seve seve bu görüşmeye katılabileceklerini gerek e-posta, gerek telefon aracılığıyla bildiriyorlardı. Hem bu kadar kişinin geri dönmesi, hem insanların kendilerini anlatma istekleri beni halen duygulandırıyor. Buradan tüm katılımcılara tekrar teşekkür ediyorum. Onların isteği ve yüreklendirmesi olmasa, bugün böyle bir yazı yazamazdım. . Artık bu işin geri dönüşü olamazdı, tezim bitirecektim. Kısır döngü parçalanmıştı.

Esasında kısır döngünün yok olmasında biraz yumurta kapı ikilisinin de rolü yok değildi. Tez danışmanım Fatma Hanım iki yıl içinde emekli olacaktı ve o emekli olana dek tez bitmezse, sürecin başa sarma tehlikesi belirliyordu. Bu da elimi çabuk tutmamda etkili oldu bence. Ayrıca doktora öğrencileri uzun bir süre cuma seminerleri adı altında sürekli bir araya geliyorduk, o bir araya gelme süreci de tezin tamamen gündeminizden çıkmasını engelleyen, üzerine düşünmenize yol açan bir başka nokta oldu bana kalırsa.

Yaklaşık 2 buçuk ay içinde, günde ikişer üçer görüşme yaparak, 36 kişiden veri toplayabilmişim. Bana kalsa devam edecektim, ama hocalarım artık durmam gerektiğini söylediler. Tüm görüşmeleri deşifre amacıyla kaydediyor, her katılımcıdan deşifre işlemini yapmak için bu kayıtları bir kişiyle paylaşacağıma dair izin alıyordum.

Bir taraftan kayıtlar deşifre edilip yazılı olarak hazırlanıyor, diğer taraftan en zor aşama olan analiz kısmı başlıyordu. Bu sırada inziva sürecine girdim. Tanıdıklarına bir süre telefonlarımın kapalı olacağını, bana ulaşmaya çalışmamalarını tembihledim. O inziva

süreci çok işime yaradı. Her an tezle uğraşmıyordum belki ama kafamdaki birinci gündem artık tezdi. Her gün bir ya da iki katılımcının deşifresini okuyor, bilgileri araştırma soruları doğrultusunda farklı dosyalara ayırıyordum. Yeri gelmişken belirteyim, aslında bir akademisyenin yeri kütüphane olmalı derdi hep tez danışmanım Fatma Gök Hocam. Haklıydı da. Ama ekonomik koşullar sizi aynı zamanda çalışmak zorunda bırakıyor. Çalışınca da akademik amaçlar gündeminizden çabuk düşebiliyor. O yüzden arada bir izin alıp inziva çok iyi geliyor. Her an bir şey yapmak için değil, bilinçaltınızın daha çok tezinize zaman ayırabilmesi için.

Tüm deşifrelerin analizi bittiğinde, inzivadan yarı yarıya çıktım. İşin zor kısmı bitmişti.

Bu sırada kendimi daha da bağlamak için, bir şey yaptım: o yıl ki Kemal Özceyhan seminerlerinden birisinde tezimin genel sonuçlarını anlatacaktım. 2015'in Mayıs ayında bu seminer gerçekleşecekti. İşte bu seminerin sunumunu hazırlama süreci veri analizimi çok daha hızlandırmıştı. Ve o Mayıs ayında tam bir tez savunması yaptım desem yalan olmazdı. 3 saat boyunca tezimi anlatma, anlatırken, kendim de anlama fırsatı buldum. Artık doruğu görüyordum, ama önümde son ve büyük bir tepe daha vardı tırmanmam gereken.

Daha önce dedim ya, yanınızda size destek olacak, kendinizi yalnız hissetmemenizi sağlayacak biri çok iyi oluyor diye. İşte o son tepede Boğaziçi'nden öğrenci arkadaşım Eda yanımdaydı hep. Kendisiyle bir iş anlaşması yaptık, Ben tezi yazacaktım, o da yeni kaynakları bulmama ve gerekli format düzenlemelerinde bana yardım edecekti. Bunları ben de yapabilirdim elbet, ama hem esas yazıma konsantre olmak, hem de yalnız kalmamak istiyordum.

İşte 2015 yazı hem literatür taramasını son haline getirme, hem de son analizleri yaparak tezi oluşturma süreci oluyordu benim için. Literatür okuma ve taraması demişken, belki herkesin işine yarar düşüncesiyle kullandığım stratejiden birkaç bilgi vereyim. Her şeyden önce, başlangıçta biraz kaybolmak, dağılmak ve ilgili veya az ilgili elden geldiğince okumak gerekiyor. Okuduklarımin boşa gitmemesi için, her makalede önce önemli yerlerin altını çizerek, paragraf paragraf bir okuma yapıyordum. Sonrasında

altını çizdiğim yerleri yeniden okuyarak, başka boş bir dosyaya o makaleyi kullansaydım, onunla ilgili nasıl bir özet yazardım hissiyle bir özet çıkarıyordum. Bu arada her okuduğum makalenin kaynakçaları yeni kaynaklar bulmama neden oluyor, bu şekilde dallanıp budaklanan bir literatür yığını önüme çıkıyordu. O süreci bir şarampolle yuvarlanma, bir dağılma gibi görürüm hep. İşin sonunun nereye gideceğini boş vermiş, her makalenin, her kitabın beni götürdüğü yere direnmeden, inatlaşmadan gidiyordum. Ama her makale de bilinç havuzuma bir damla daha bırakıyordu. Her seferinde bir ileri bir geri gidiyordum, ama bu gidiş gelişler yavaş yavaş azalıp beni belirli bir yöne doğru döndürmeye başlıyordu.

Bilinç havuzumda biriken damlalar an geldi ve eşiği aştı. Bir baktım ki, çıkardığım özetler artık daha sistematik bir bütünlüğe evriliyor, önümde her geçen gün daha belirginleşen bir yol ortaya çıkıyor. İşte önümde artık bir resmin belirdiğini yazının başında bahsettiğim o duş sahnesinde bilinçli olarak fark ettim galiba. Sanırım dağılma süreci bitmiş, keskin virajlardan kurtularak direksiyon hâkimiyetini tekrar kazanabilmişim. Ama hâkimiyeti kazanmak için önce dağılmanın gerekli olduğunu da bu sırada anlamıştım. O fark ediş çok önemliydi. Halen önümde çokook uzun bir yol vardı, ama köprüyü geçmiştim, bulunduğum yerde spin atıp durmaya bir son vermiştim, navigasyon için rota çizilmişti, artık işin nasılıyla ilgili bir fikrim vardı. O gün anladım ki, hedefinize ulaşmanızdaki zorluk uykusuz geceler, çok çalışmanız, zaman bulamamanız gibi şeyler değil. Esas zorluk zihninizde nasılı oturtamamanız. Nasıl oturmayınca diğer her şey gözünüzde büyüyor. Ama nasıl netleşince, uykusuz geceler ve iş yükü yalnızca prosedür haline geliyor.

Bu prosedür öyle bir işledi ki bende, gece, gündüz, evde, serviste, kantinde, hava alanında, otobüste, trende, takside, kütüphanede bulabildiğim her yerde bir şeyler okuyor bir şeyler yazıyordum. Bana her yer kütüphane, bana her yer tez yazım alanıydı sanki. Nasıl kafamda netti, tek yapmam gereken kendi çizdiğim navigasyon rotasında 300 metre sonra sağa, 500 metre sonra sola dönmek, üçüncü kavşaktan çıkıp yoluma devam etmektir.

Ve bir gün İstanbul Ankara treninde, Eskişehir yakınlarındayken son paragraflarımı da yazmıştım. İlk tez taslağı hazırды. Sonrasında o taslak çok çok değışti, üzerine birçok ekleme ve çıkarma yapıldı, ama benim için tez, tren Eskişehir'e doğru yanaşırken bitmişti, çünkü artık elimde bütünlüklü somut bir şey vardı.

Taslağın hocalara gidip gelmesi, geri bildirimlerle değışmesi, gelişmesi derken, 2015 Kasım ayı geldi çattı ve tez savunması günüydü nihayet. Hayatımın en güzel günlerinden biriydi. Arkadaşlarım da beni yalnız bırakmayınca oldukça kalabalık bir grupla yaptık savunmayı. Her şey yolundaydı. Bundan sonrası Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün formalitelerini yerine getirmekle geçecekti.

Burada içimde kalan ukdeyi anlatmadan geçemeyeceğim. Tezimin en azından kapağını Braille alfabesiyle de hazırlamak istedim. Gerekli tasarımı yapmamıza karşın, bunu Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne kabul ettiremedim bir türlü. Bürokrasiyi aşamadık nedense. Bende onlara istedikleri formatı verdim ama kendi tez hocalarım için hazırladığım kopyaların hem dış hem iç kapaklarını Latin ve Braille bir arada olacak şekilde hazırladım. Bir de YÖK'ün Ulusal Tez merkezi sayfasına bir kör olarak giriş yapmamızın güvenlik koduyla engellendiğini hatırlatayım. Sözün özü her yerde olduğu gibi, burada da değışik önyargılar ve erişilebilirlik sorunları karşımızda.

Her neyse, umutsuzluk ve çaresizlikten beni mutlu sona götüren şey, çevremdeki destek ağı ve adım adım hedef koyma stratejisi oldu diyebilirim. Bir de işin sonunda dağılmak ve savrulmak da olsa, oyunun içinde kalmak, sahayı terk etmemek. Sizler de umutsuzluğa kapılırsanız, işin sonundaki mutlu anı hayal etmeye çalışın zaman zaman. Ben şimdi 22 Haziran günü Boğaziçi Üniversitesinde yapılacak mezuniyet törenini bekliyorum. Ocak ayında süreç tamamlandı ve çıkış belgemi aldım, ama gerçek diploma hazıranda veriliyor ve öğretim üyelerinin arasına bu törende katılıyoruz. 14 yıl önce hayal ettiğim gibi olacak mı tören bilemem, ama herkesin hayatının bir noktasında kendi mutlu sonunu yaratmasını dilerim. Unutmayın, önce kafanızda kendi kendinizi ikna edin, gerisi bir şekilde gelecek.

Aylar Sonra Yeniden

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Haziran 2016

Merhaba sevgili okuyucu;

Geçtiğimiz sayıda Ankara Engelsiz Filmler Festivali'nin bu yılki organizasyonu hakkında bilgiler vermiş, bu ay için de söz konusu organizasyonu düzenleyen Puruli Kültür Sanat hakkında yazacağımı duyurmuştum. Ancak ne yazık ki 2016 ile birlikte yakamı bir türlü bırakmayan sağlık sorunlarım nedeniyle yeterince araştırma yapamadım ve bu konuyu bir başka sayıda ele almak üzere erteledim. Verdiğim sözü tutamadığımdan ötürü hepinizden özür dilerim.

Uzun zamandır rafa kaldırdığım sesli betimlemeli film değerlendirmelerinden yapmaya karar verdim bu sayıda. Seçim yaparken de yeni betimlenmiş bir film olmasını istedim. Dolayısıyla GETEM'in aylık paylaştığı eser listesine baktım ve ilk dikkatimi çeken yılların ölümsüz yapımı Salak Milyoner'i derhal indirdim.

Bu ve benzeri filmler, birçoğumuzun tekrar tekrar izlemekten bıkmayacağı, hemen hemen her seferinde aynı tadı aldığımız filmler bence.

Geçen gün Betimleme Tartışmaları grubunda bir arkadaş eski filmlerin daha çok konuşma ağırlıklı olduğunu buna karşılık yeni çekim filmlerde çoğu anlatının görsel sahneler ve vücut diliyle yansıtıldığını söylüyordu. Bu nedenle betimlenecek filmleri seçerken yeni filmlerin değerlendirilmesini istiyordu. İletiyi okuduğumda ona hak verdim. Ancak bu filmi izlediğimde "doğru, haklı ama gene de eski çekimlerde de öyle sahneler var ki filmin anlaşılabilirliği için bu görsel sahnelerin bilinmesi gerekiyor" diye düşündüm.

Önce film hakkında kısa bilgi vereyim. 1974 yılının filminin yönetmeni Ertem Eğilmez. Senaryosunu Sadık Şendil yazmış. Komedi dalında sınıflandırılan filmde Kemal Sunal, Zeki Alasya, Metin Akpınar, Halit Akçatepe, Meral Zeren, Münir Özkul, Adile Naşit, Perran Kutman, Oya Alasya, Hulusi Kentmen ve Ali Şen gibi dev isimler rol alıyor. Bu arada ilginç gelen bir ayrıntı: Benim için filmlerin en dikkat çekici bölümlerinden biri film sonunda ekranda akan film emekçilerinin sıralandığı bölüm. Henüz betimleme değerlendirmesine geçmedim ama bu bölüm çok güzel bir şekilde seslendirilmiş sesli betimlemeli versiyonda da. Ancak baba rolündeki Ali Şen sayılmıyordu. Hatta merak ettim, acaba kimdi baba rolündeki oyuncu diye. Merakımı GETEM'deki tanıtım ayrıntıları giderdi. Babayı, Ali Şen'in oynadığını öğrenmiş oldum.

Filmde, ölüm döşegindeki babalarının son nefesinde dört oğluna söylediği altınların peşine düşen kahramanlarımızın yaşadıkları anlatılıyor.

Şimdi değerlendirmeye geçelim. Yukarıda da söylediğim gibi yeni bir filmi değerlendirmek istedim. Çünkü GETEM'i incelerken dikkatimi çeken bir husus da bazı filmlerin iki kere betimlenmiş olduğuydu. Demek ki betimlemeciler bile ilk filmlerin deneyimsizliğini zamanla fark edip gün geçtikçe gelişerek daha nitelikli yapmaya başlıyorlardı bu işi. Her geçen gün kazanılan deneyimler ve yapılan son kontrollerle bir körün bakış açısıyla betimlemelerin değerlendirilmesi tabiri caizse betimleme işine çağ atlatmış kanımca.

Betimlemenin metin yazarı Aynur Çelebi, seslendiren Ayşegül Kalkan. Filmin alt yazı ve işaret dili çevirileri de mevcut. Alt Yazı Hatice Başpınar, işaret dili çevirisi ise Volkan Kurt tarafından gerçekleştirilmiş. Teknik desteklerini Vukar Abdurahimov ve Onur Erbil'in verdiği filmde Beliz Coşar, Fulya Akbaba ile GETEM'deki listede adı geçmeyen Samet Demirtaş son kontrolleri yapmışlar. Hepsinin ellerine, emeklerine sağlık.

Öncelikle belirtmek isterim ki betimlemeden çok zevk aldım. Kahramanların tanıtımları, mekân anlatıları ve tüm bunların betimlenmesinde kelimeler çok iyi seçilmiş. Ayşegül Kalkan'ın sesi ise filme cuk oturmuş resmen. Ayrıca betimleme ve replikler arası ses dengesi ve montajlama gayet güzel ayarlanmış.

Yine de bu kadarı da kadı kızında da olur kabilinden dikkatimi çeken birkaç detayı yazmak isterim.

Salak Milyoner, hepimizin bildiği, yıllar boyunca her seferinde aynı heyecanla izlenen filmlerden biri demiştik ya, dolayısıyla bir Kemal Sunal, bir Metin Akpınar veya Zeki Alasya ve diğerlerinin her biri bilinen oyuncular olduğundan sesli betimleme kuralları hiç değilse bu nevi filmler için rafa kaldırılarak tamamen görselliğe dayanan başlangıç sahnelerinde mesela damadın "Kemal Sunal" olduğu belirtilemez miydi diye düşündüm ben. Çünkü sonuçta izleyen görenler her birini kimin oynadığını açıkça görebiliyorlar. Ama bir kez daha üstüne basmak isterim ki karakterlerin fiziki yapıları ve içinde bulundukları durumlar, bakışları gibi ayrıntılar çok iyi yansıtılmış.

Yukarıdakine benzer bir eleştiriyi daha yazmak isterim. Betimlemede "kaytan bıyıklı adam fenalaştı" yerine; "kaytan bıyıklı babaları fenalaştı ya da babaları olduğu anlaşılan kaytan bıyıklı adam fenalaştı" denilebilirdi. Bu sayede artık kimin kim olduğunu yavaş yavaş tanıdığımız oyuncuların hangisinin baba olduğunu daha net anlayabilirdik. Böylesi kör izleyici için daha iyi olurdu kanısındayım.

Babalarının ölümü ardından kardeşler dut ağacının dibini kazmaya gittiklerinde gece mi gündüz mü olduğu söylenmiyor. Oysa önem arz eden pek çok sahnede bu ayrıntı olması gerektiği gibi verilmiş. Bu sahnede de ben bu ayrıntının önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü sonuçta gizli bir iş yapıyorlar. Köy yerinde gündüz vakti fazla dedikoduya açık bir şey olurdu. Zaten repliklerde de rahmetli Zeki Alasya'nın sesi; "Köyde kimse duymayacak haaa!" diye uyarıyor.

Henüz dörde bölünmemiş tek parça halindeki haritayı çalmak isteyen Hayret'in olduğu sahnede, olanı biteni betimlemenin ilerlemesi ile anlayabiliyoruz. Sahnenin betimlemesinin başında hepsinin bir şekilde uyuduğu ya da en azından uyur gözükteğü hızlıca vurgulanmalıydı bence.

Genelevde basılmalarının ardından düştükleri karakolda komiser kahramanlarımızı azarlarken; " hele sen bir de yeni evliyim diyordun", der ve sonrasında sesli betimleme seslendirmeni, "Himmet kaşlarını kaldırarak Saffet'i işaret etti" diyor. Komiser replikteki sözleri kime karşı söylüyordu ki acaba? Mesela ben ilk izlediğimde onun direk Saffet'e söylendiğini düşündüm. Daha dikkatli dinleyince, yani betimlemeyi tam duyunca söylenenden başkasına, büyük ihtimalle Himmet'e söylendiği sonucuna vardım. .

Yıllarca yarı anlayıp yarı anlamadan izlediğimiz filmleri, çok daha nitelikli, sıkılmadan, gerilmeden dinleyebilmek ne güzel bir duygu. Teşekkürler SEBEDER.

Vakti Zamanında Çok Konuşulan Bir Film: Benim Dünyam

Aykut Çağrı Turan

aykutcagri@gmail.com

Haziran 2016

Benim Dünyam, gösterime girdiği günlerde çok konuşulan, daha sonra ise üzerinde pek çok yazılıp çizilen bir film. Birçok görme engellinin filmi çok ajitasyon yapıyor diye eleştirdiğini de bizzat duymuş ve medyada da genellikle engellilerin ajite edilmesine alışkın olduğumdan, “demek ki yine öyle yapmışlar” diyerek, filmi izlemeden bazı kötü fikirler edinmişim. Film az önce izlemeyi bitirdim. Benim böyle şeyleri çabucak yazmam lazım yoksa etkisi bozuluyor. Hemen o an düşündüklerimi ve hissettiklerimi kelimelere dökmem gerek...

Filmin başlarında ve genelinde de sürekli vurgulanan karanlık ve siyah tüm körler için geçerli değil elbet ama buradaki film kahramanı hem kör hem de sağır. Sadece kör olmak ya da sadece sağır olmakla aynı şey değil yani. Üstelik bu Ela'nın doğuştan karşı karşıya kaldığı bir durum ve bence oldukça güzel yansıtılmış. Ben ne Gülcan Hanım kadar iyi bir film izleyicisiyim, ne de hafta hafta sinemaları takip eden bir sinemaseverim. Sadece ara sıra aklıma esiyor ve GETEM'e girip, bir film indirip dinliyorum.

Filmin başlarında, Ela küçücük bir çocukken yaşadıkları gerçekten doğala çok yakın anlatılmış. Varlıklı bir ailenin engelli çocuğu... Çocuklarının engelli olduğunu öğrendiklerinde kahrolan bir anne ve baba... Annenin ne olursa olsun çocuğunu koruma içgüdü... Ve annenin de, babanın da engelli bir çocuğun nasıl yetiştirilmesi gerektiğine dair inanılmaz bilgisizliği... Annesinin Ela'ya dair yaptığı tek şey, başına en ufak bir şey geldiğinde hemen yanına koşup yardım etmek, ama kızına en ufak bir şeyin dahi nasıl yapılacağını öğretmemek. Tıpkı Mahir Hoca'nın da dediği gibi, annesi de, babası da Ela'ya farklı açılardan zihinsel engeli olan bir çocukmuş gibi davranıyor. Babası, aslında birçok engelli çocuğun babası gibi davranıyor. Bu da filmde ne abartılmış, ne de azaltılmış. Tam da olması gerektiği gibi. Ela'ya gerçekten de insan

görünümlü bir hayvan gibi davranılıyor ve eğer Mahir Hoca olmasaydı ne olurdu, hiç bilmiyoruz. Aslında biliyoruz, akıl hastanesine gönderilirdi. Ela'nın sekiz yaşındaki halleri, hiçbir şey bilmemesi, pilavı eliyle yemesi, yabaniliği, o zamana kadar kendisine hiçbir şey öğretilmeyen bir çocuktan beklenilecek şekilde gösteriliyor. Mahir Hoca'nın Ela'yla mücadelesi de çok doğal. Gerçekten Ela'ya bir şeyler öğretmeye kararlı ve o yolda elinden gelenin de fazlasını yapmaya hazır. Bunu da film ilerledikçe görüyoruz zaten. Sadece Ela'yla da değil, Ela'nın annesi ve babasıyla da mücadele ediyor üstelik. Annesi Ela'yı çok seviyor olabilir ama o bile kendisine hiç kimse bir şey öğretmediği için bu yeni gelen yabancıyla Ela'nın anlaşması da zor oluyor elbet; fakat sonra, bu adam, o güzel kızın ışığı oluyor. Filmin bir başka boyutu ise, Ela'nın oldukça hatırı sayılır bir ailenin çocuğu olması. Peki ya Ela o kadar zengin bir ailede dünyaya gelmeseydi? Türkiye'de birden fazla engeli olan kaç kişi böyle özel bir eğitim alabilir? Yine Türkiye'de birden fazla engeli olan böyle bir kişi hangi üniversitelerde, nasıl okuyabilir? Tahminimce Ela özel bir üniversiteden mezun oluyor. O özel üniversiteye girebilmesi için bile bu kadar uğraşmaları gerekirken, insan ister istemez az önce yazdığım soruları soruyor kendi kendine.

Ela'nın bir de küçük bir kardeşi var. Ailesi, özellikle de annesi sürekli Ela'yla ilgilenirken kardeşi hep geri planda kalıyor. Bu da başka bir bilinçsizlik örneği ve gerçekten de yine engelli bir çocuğa sahip olan kimi ailelerde kolaylıkla gözlemlenebilecek bir durum, engelli çocuğuna diğer kardeşi ya da kardeşlerine hissettirecek şekilde farklı davranma ve onun her yaptığını coşkuyla karşılarken, diğerlerine gereken önemi vermeme... Bu durum, Ayla'nın nişanlanacağı akşam yaptığı konuşmada çok güzel açıklanmış. O akşam, iki kardeş için de birbirlerini anlama açısından çok önemli bir akşam oluyor.

Bir diğer boyut, aşk... Ayla Ela'dan önce nişanlanıyor ve evleniyor. Yine o nişan gecesinde, Ayla ile Ela odada yalnız kaldıklarında, Aylanın Ela'ya söylediği şu sözler çok anlamlı. "Belki de senin hayatında böyle bir gece hiç olmayacak. Belki sen hiç âşık olmayacaksın. Ama bir gün âşık olursan, ne demek istediğimi o zaman anlarsın." Bu sözler, en yakınlarının bile, engelli bir bireyin âşık olma, sevmek, sevilme, beğenme, beğenilmeyi isteme gibi duygularının olmadığını düşündüğünü ve daha da ötesi, bunların zaten çok yüksek ihtimalle olamayacağını; dolayısıyla, aşk, sevmek, sevilmek

ya da beğenilmek gibi duygu ve hisleri bir engellinin zaten tadamayacağını düşündüklerini çok açık bir dille ifade ediyor. Ayla'nın nikâhında ise, Ela'nın aşkı, evliliği ve öpüşmeyi merak etmesi o kadar güzel anlatılmış ki, üzerine ekleyecek bir şey bulamıyorum. Film boyunca da zaten dikkati çekiyor, Mahir Hoca ve Ela hep yan yana. Ela sanki cinsiyetsiz gibi. İşte tam da o, çok da güzel kız ama... durumu. Ela çok az sahnede arkadaşlarıyla bir arada gösteriliyor. O sahneler dışında, hep Mahir Hoca'yla ya da ailesiyle birlikte. Yani, aslında o kadar da sosyal bir hayatı yok. Ona en yakın yabancı erkek ise yine Mahir Hoca. Dolayısıyla, Mahir Hoca'yı sevdiğini düşünmesi, ondan kendisini öpmesini istemesi kadar doğal bir durum olamaz. Filmin sonunda bile Ela evli değil. Belki bazılarında bir erkek ya da kız arkadaşına sahip olmak, flört etmek o kadar da önemli gelmiyor olabilir, ama bunlar insanın kişisel gelişiminde çok önemli yerlere sahip. Filmde, Ela'nın belki de hiç sevgilisi olmuyor. "Çok da güzel kız ama..."

Filmin betimlemesiyle ilgili söylemek istediğim tek şey şu: sizlere, kocaman, candan, içten, gönülden, büsbüyük teşekkürler sesli betimleme ailesi! Bizlere yaşattığınız bu keyifli dakikaların kat ve kat fazlası sizlerin olsun.

Farkı: Farkındalığı

Oğuzhan Al

06aloguzhan@gmail.com

Haziran 2016

Bir platformda ilk kez yazı yazmak kadar zor bir mesele var mıdır? Bilmiyorum. Yazacağınız yazı sizin hakkınızdaki ilk izlenimi oluşturacaktır. Düşünce yüklü, eleştirel ve kapalı bir yazı sizin tanınmamanızdan kaynaklanan sebeplerle anlaşılmamanıza da sebep olabilir. Bunun yanında alelade bir yazı da size karşı beklentileri düşürebilir. Bu ikilem içerisinde sizlere ilk yazımı yazdım.

İçerisinde bulunduğum ikilemlerle sizi sıkmadan anlatacaklarıma geçmek istiyorum.

Öğrenciyseniz veya bir yerlerde oturmak, bir şeyler yiyip içmek size iyi geliyorsa kafeler sizin için önemli mekânlardır. İrili ufaklı kafeler bulunmakla birlikte bazı kafelerin mekân büyüklüğü veya menü büyüklüğü sizi oradan uzaklaştırabilir. Mekânın erişilebilir olmaması, bütün mönüyü garsona okutmak zorunda olmanız ve o kalabalığın içinde kaybolmuş hissetmeniz sizi bu tip mekânlardan soğutabilir.

“Zaytung Zone” ismi size tanıdık gelebilir. Ben bir web sitesinden değil kafeden bahsedeceğim. Kafenin yol tarifini yazının hemen altında bulabilirsiniz. Diyelim ki kafeye ulaştınız, içeri girmeye çalışırken hemen bir garson sizin yanınıza gelip nereyi aradığınızı soruyor ve aradığınız yer doğruysa farkındalıklı ve erişilebilir bir zaman başlıyor. Diğer kafelerde veya restoranlarda olduğu gibi kimse sizin kolunuza yapışıp çekiştirerek bir yere götürmüyor. Bu kafenin altın bir sorusu vardır. “Kaç kişi olacaksınız?” ben bu soruyu önemsiyorum. Bu soru sayesinde sizden sonra gelecek kişiler varsa ona göre masa ayarlanıyor, bu sayede sürekli masa değiştirmek zorunda kalmıyorsunuz. Sizden önce gelen varsa onu söyleyebiliyorsunuz. Sizi zorla götürüp sırf kör oldukları için başka körlerin yanına oturtmaya çalışmıyorlar. Kapıda garson sizden kendi koluna girmenizi rica ediyor. Kafe içerisinde belli yerlerde az sayıda basamaklar

bulunuyor. Ortopedik engelli arkadaşlarımla bu kafeye çokça gittim. Onlardan ulaşım ve erişilebilirliğe yönelik olumsuz bir şey almadım. Ancak bu diğer anlattıklarım gibi kesin ibareler değil.

Yerinize oturduktan sonra en zevkli yer olan Braille menü önünüze geliyor. Kafe açılalı 1 yıl oldu ve menü birçok kez değişti. Menü başlıkları sayfanın başında yer alıyor ve başlığın içeriği bittiyse diğer sayfaya geçiliyor. Menüyle ilgili, kafe kalabalık değilse, eleştirilerde bulunabiliyorsunuz. Ben birkaç kez bulundum ve değiştirdiler. Geniş bir menüsü var. Braille menü yaklaşık 50 sayfa. Fiyatları ortalama Kızılay'da bulunan kafelerle hemen hemen aynı. Tat konusunda mükemmel diyemesem de iyi bir konumda. Menüde, ürünün altında içinde hangi malzemeler bulunduğu ve nasıl servis edildiği yazıyor. Mekânda alkollü içecekler bulunduğunu belirtmek isterim, bu konuya ilişkin hassasiyetleri bulunanlar için.

Servis önünüze geldiğinde, içecekler ve diğer yan ürünler servis edildiğinde kimse sizin elinize sarılıp “burada, burada” diye göstermiyor. Zaten masaya hafif ses çıkartarak konulan tabak veya bardak, garson tarafından size seslendiriliyor; “tabağınızın sağ tarafında” gibi.

Kafeye beni çeken sadece Braille menüsünün bulunması değil. Elbette bu menü çok önemli, sürekli güncellenmesi daha da önemli. Ek gördüğüm uygulamalar ise şunlar:

Kesinlikle tabağınızın içine kürdan koymayın. Tabaktakiler olduğu gibi barınaktaki hayvanlara ve mekân çevresinde bulunan hayvanlara ikram ediliyor.

Çoğu kafede olduğu gibi kendinizi her an bir doğum günü kutlamanın içinde bulabilirsiniz.

Kafede çok değişik ritüeller bulunuyor. Örneğin bir keresinde gittiğimde garson servis tabağını düşürmüştü ve yerde tabak dönmeye başlamıştı. Çevredeki bütün garsonlar toplandı ve tabak dönmesini bitirene kadar alkış tutmaya başladılar.

Kafenin menüsünde çoğu ürünün altında komedi açıklamalar bulunuyor. Son gittiğimde menüde bu açıklamaları göremedim ama her seferinde bunları okuyordum. Birkaç örnek vermek gerekirse:

Amaricano burger'de, "burger'in adı Americano olabilir ama içindeki turşu bildiğiniz çubuk turşusu". Çayda, "akşama kadar bir çay içip oturan müşterilerimizin ardından dedikodu yapıyoruz" gibi birçok enteresan cümle bulunuyor. Şu an aklıma gelenler bunlar. Web sitesini de düşünürseniz daha nelerin komedi olacağını biraz olsun tahmin edebilirsiniz. Gören bir kişiyle giderseniz mekânda bulunan ekranlarda burç yorumları akıyor. Ancak bu yorumlar gerçekçi yorumlar değil, espri yüklü yorumlar. Ayrıca tuvalet girişlerinde ve benzeri yerlerde esprili cümleler görebilirsiniz. Zaman zaman bu cümleler değişiyor.

Mekânın erişilebilir olması, menünün sürekli değişmesi, çalışanların farkındalığı yüksek insanlar olması, verilen hizmetin her kesime uygun verilmesi beni bu kafeyi anlatmaya itti. Dilerim sizin de buraya yolunuz düşer ve benim aldığım tadı ve zevki alabilirsiniz.

Kafenin Yol Tarifi

Kafeye yolunuzun düşmesi için de Ankara Kızılay'da Karanfil Sokak ve Selanik Caddesi arasında yer alan Konur1 sokağa gitmeniz ve Meşrutiyet caddesine doğru giderken sağ taraftaki kafeye uğramanız yeterli.

En büyük dileğim, bu tip mekânların sayısının artması.

Okeye Dördüncü Aranıyor

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Haziran 2016

Yazları balkonların, çay bahçelerinin ve dört kişinin bir araya geldiği hemen her yerin vazgeçilmezidir okey. Taşların çıkardığı ses öyle kendine hastır ki, üç kat yukarıdaki komşunuzun bile okey oynadığını duyabilirsiniz yattığınız yerden. Hazır yaza girilirken, ben de bu oyunu en pratik nasıl erişilebilir yapabiliriz onu anlatacağım. Sonra gelsin komşu çatlatan okey sefaları, dost sohbetleri ve Rize çayları.

Malzemeler

Bir sıradan okey takımı

Sıkmalı bir kapta, sıkıldıktan kısa süre sonra donabilen bir akışkan madde. Ben görme engellilerin işaretleme yapabilmesi amacıyla satılan sıvıyı kullandım. Adı Spot in Line Pen 3 dolardan daha ucuz bir fiyatı var. Ne yazık ki Türkiye’de nerede ve kaçta satıldığını bulamadım. Silikon gibi bir madde; sıkılırken akışkan, saatler sonra sıkıldığı yerde donan bir şey. Bu niteliklere uyan herhangi bir malzeme kullanabilirsiniz. Benim kullandığım malzemenin linki de yazının sonunda.

Ha bir de ilk başta bir defalığına vakti geniş, sohbeti tatlı gören bir dost.

Yapılışı

Eğer taşlara dokunduysanız, rakamların adeta taşta oyulduğunu hatırlarsınız. Bu nedenle parmaklarınızı üzerinde gezdirmeniz, rakamı anlamınıza yardım edecektir. İşaretleyeceğimiz kısım rakamın altındaki yuvarlak. Buraya taşın rengine göre bir nokta koyacağız. Allahtan okeyde dört renk var. Bu nedenle biz de her renk için bir saat yönü belirleyeceğiz.

Okey taşları genelde sarı, kırmızı, mavi ve siyah olur. Taşın üstteki kısmına rakamın kendisi oyulur ve oyulan kısmın zemini taşın rengini belirler. Rakamın altında yuvarlak bir çukurluk vardır, çoğunlukla da ortasında taşın renginde bir minik nokta bulunur.

Bizim öncelikle yapmamız gereken renkler için saat yönleri belirlemek. Örneğin siyah, saat 12; kırmızı da saat 3 yönüyle temsil edilebilir. Şimdi sırada taşların ayrılması ve işaretlenmesi var.

Siyahlardan başlayalım. Tüm siyah taşların alt kısmındaki yuvarlağın saat 12 yönüne akışkan sıvımızla bir nokta koyacağız ve donmasını bekleyeceğiz. Noktamızın hissedilebilecek kadar büyük, fakat taşlar üst üste dizildiğinde taşların dengesini bozmayacak kadar da minik olması gerekiyor. Aynı işlemi kırmızıların saat 3 yönü için tekrarlayalım. İşaretlediğiniz taşları pişirilecek kurabiyeler gibi yan yana dizin. Aman ha kurumadan üst üste koymayın. Bu arada ben taşması kolay olsun diye hakikaten fırın tepsisine dizdim taşları.

Kullanım

Tüm taşlar etiketlendiğinde, dokunarak her taşın rengini ve numarasını anlayabileceksiniz. Her ne kadar numaraların kabartma olmasını tercih etsem de bu yöntem de hiç fena sayılmaz. Özellikle kabartma okey takımının Türkiye satış fiyatının 231 lira olduğunu gördükten sonra, bence kesinlikle değer.

İlk denemede zorlanırsanız sakın yılmayın. Ben üç dört oynamadan sonra alıştım.

İşaretleme malzemesi

<http://www.maxiaids.com/spot-n-line-pen-black>

Türkiye kabartma okey takımı satış linki

<http://www.engellilermarketi.com/Kabartma-Okey-Takimi,PR-462.html>